Gostujoče pero

Nerazumevanje Guantanama

JOSEPH A. MUSSOMELI
veleposlanik ZDA v Sloveniji

Prejšnji teden se je v medijih veliko govorilo, ali naj Slovenija sprejme pripornike iz Guantanama. O tej temi sem spregovoril v več intervjujih v želji, da bi predstavil naš pogled na to kočljivo vprašanje. Vsakič sem priznal, da je Guantanamo predvsem problem ZDA – hkrati pa menim, da so človekoljubni pomisleki na prvem mestu. Žal se zdi, da o tem vprašanju še vedno vlada velika zmeda. V nadaljevanju je nekaj vprašanj, ki smo jih prejeli in ki kažejo, da je v tej zvezi še veliko nerazumevanja.

»Zakaj nam ZDA dopovedujejo, kaj naj storimo?«

Najprej naj poudarim, da je to izključno odločitev Slovenije. Slovenija bi s sprejetjem pripornika naredila predvsem človekoljubno potezo. Slovenski voditelji so takšno dejanje opisali kot »moralni imperativ« – in strinjam se z njimi. Ogroženo je človekovo življenje. Ne vemo, kako mu je ime in od kod prihaja, vendar se strinjamo, da je že predolgo zaprt. Z drugimi besedami, sprejeti pripornika je kratko malo prav. Ali se bo Slovenija za to odločila ali ne, je odvisno predvsem od nje same.

»Zakaj ZDA preprosto ne vzamejo vseh pripornikov v ZDA?«

Mnogi so zagovarjali stališče, da bi morale ZDA sprejeti vse pripornike, saj so problem Guantanama zakrivile ZDA. Da, to je res, in ker tega ne storimo, smo deležni obtožb, da smo dvolični. Žal položaj ni tako preprost, saj je kongres predsedniku Obami preprečil sprejetje pripornikov, to pa je ZDA prisililo, da so se po pomoč zatekle k svojim prijateljem in zaveznikom. Ali vas to jezi? Seveda vas. Tudi mene jezi. Vendar ne toliko, da bi mirno dopustil, da so priporniki za večno zaprti.

»Vendar ti priporniki sploh ne vedo, kje je Slovenija. Če jih prisilimo, da pridejo sem, bo to kršitev človekovih pravic.«

Zdi se, da o vprašanju, kateri priporniki bi morda prišli v Slovenijo, vlada zmeda. Vsakega pripornika, ki bi prišel sem, bi o tem obvestili vnaprej in ga seznanili s podrobnostmi o vaši deželi, o prihodu pa bi se odločil prostovoljno. Pripornika bi predhodno preverile tudi slovenske oblasti, na primer s poglobljenimi intervjuji.

»Kaj pa o morebitnih grožnjah, ki bi jih ti lahko pomenili za Slovenijo?«

Tudi o tem vprašanju sem prepričan, da je večinoma nerazumljeno. Vsi priporniki ne bodo izpuščeni. Tistim, ki pomenijo resnično grožnjo, bodo verjetno nazadnje sodili v okviru našega pravosodnega sistema in večina, če že ne vsi, bodo najverjetneje za vedno odgovornost ZDA. Morebitne države gostiteljice imajo možnost, da pripornike skrbno proučijo, jih preverijo in se z njimi pogovorijo, zato da bi kar najbolj zmanjšale možnost, da bi se po premestitvi zgodilo kaj slabega. V Evropo je bilo brez kakršnih koli slabih posledic premeščenih že več deset pripornikov.

»Zakaj pa pripornikov ne bi preprosto poslali nazaj, od koder so prišli?«

Največkrat zaradi njihove lastne varnosti. Iz etičnih razlogov jih ne moremo poslati nazaj, kjer bi jih, tako domnevamo, najverjetneje čakali zapor, mučenje ali celo usmrtitev. Varnost je na prvem mestu v tem procesu – tako varnost države, ki sprejme pripornika, kot tudi varnost pripornika.

Priznam, da je ta položaj težaven in nepravičen – vendar ni nemogoč. Kot sem dejal, zdi se mi, da so ljudje tako vznemirjeni zaradi tega vprašanja predvsem zato, ker so prepričani, da bi ZDA morale same poskrbeti za zmedo, ki so jo ustvarile, in ker imajo pomisleke o vpletanju Slovenije. Naj ponovim, s tem se strinjam, vendar to ni konec razprave, ampak šele njen začetek. Žal ZDA ne bodo mogle rešiti tega problema same. To je preprosta, gola resnica. Ni pravično, ni prav, vendar je realnost.

Če bi se Slovenija odločila, da človeku ali dvema pomaga začeti novo življenje in znova pridobiti neko mero svobode in sreče, to ne bi bilo zato, da bi popravila krivico iz preteklosti, ampak zato, da bi tem ljudem pomagala ustvariti svetlejšo prihodnost. Takšna odločitev bi tudi potrdila ugled Slovenije kot plemenite družbe, ki ne ostaja brezbrižna.

—

Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališča uredništva.

Up-ed, Delo, Marec 7, 2011